

bus Terrestris proficisceretur, eadem stella singulis nobis & occiderent, & nascerentur, nec posset ab Astronomis certè tradi, quā hora Solis, aut Lunæ Eclipsis in Italiā, aut Lusitaniā futura esset, quandoquidem Planetarum siderumque aspectus pro Hæmisphæriorum diversitate variantur. Imò perenniter incolæ Terrestris Globi Hæmisphæria sua mutarent. Si verò circa alium Axem à Mundi Axe diversum, nimirum hunc obliquè secantem, Terram sic à Septentrione in Meridiem moveri, quis affirmaret, non modò eadem illa incommoda inde sequi comperiret, sed illud etiam, quod quotidie in unā eademque civitate Poli altitudo non una & eadem, sed varia futura esset, quia illa Urbs ad motum Terræ non descriptura esset circulum circa Polum Parallelum, sed modò propius ad illum accedendo, modò longius ab eo recedendo altitudinem suam quotidianis mutationibus variaret. Falsum hoc est. cum urbes quasvis, sive in Australi, sive in Boreali Hæmisphærio sitas, perpetuò eandem Poli altitudinem obtinere, & eandem exaltationem tempore quovis habere infallibilis experientia demonstrat. Porro ex tali motu illud etiam incommodum oriretur, ut iis qui nunc Arcticum Polum in conspectu habent, postea Antarcticus Polus in oculos caderet, atque idem Terræ tractus nunc sub Polo nivibus & glaciē rege- retur, nunc sub Æquatore Solaribus radiis ureretur, & ardoribus torreretur. Iure igitur & merito circularis etiam motus Terreno Orbi non competit, atque ita tribus dictis moribus, Recto, Obliquo, & Circulari, remotis Terra stabilis, & omnis motus expers statuitur.

4. Ita cum motu naturæ comparatum est, ut sit aut Naturalis, aut Violentus, aut Præternaturalis. quorum trium motuum an unus Terræ conveniat, dispiciendum erit. Naturalis Terrestris Globo nequitiam attribui potest, cum ipsi immoto in Machinæ Creatæ medio seu Centro manendum, & ab eo non discedendum sit, uti in antecedentibus demonstratum est. Ac cum uni Corpori Simpliciter unus duntaxat motus naturalis attribui possit, Terræ Naturalis motus esse dicitur, quod in centro Mundi immobilis manens nunquam ex loco suo egrediatur. Violentum Motum Terræ contrarium experimur, quia talis motus nec continuus, nec naturæ perpetuus, ut Circularis semper ad ortum suum reverens, finem suum habet, adeò ut, si terra eodem moveretur, eodem desinente in proprium suum locum, qui Universi centrum est, reversura esset. Præternaturali tandem Motu se moveri Terra negat, siquidem ad talem motum præter naturam efficiendum prius existat oportet fortis aliquod extrinsecum Corpus, à quo gravissimum hoc Terræ Elementum se moveri patiatur, quod sanè Corpus nullibi in Rerum Naturæ existere constat. Porro nec circulariter Terra præter naturam, nempe ad motum Cæli circumvertitur, quoniam hoc pacto semper eadem Cæli pars vertici nostro inmineret, & astra nobis nec orirentur, nec occiderent, quod falsissimum Experientia convincit.

5. Experientia porro tot annorum millibus hunc Orbem Terreni motum hæcenus deprehendere non potuit, adeò ut nemo dicere unquam ausus fuerit, externorum sensuum perceptione eundem se animadvertisse, licet Veteres Astronomi illum asseruerint, & quamplurimi recentiorum Astronomorum Veteribus in illo ipso asserendo assipulentur. Unde aut planè imperceptibile esse, aut omnino non existere statuendum est. Quod autem in tam velocissimā agitatione planè imperceptibile sit, ut à nemine deprehendi aut animadverti queat, à veritate maximè alienum esse videtur, & liquidò arguit, ejusmodi motum Terræ, ut vanum commentum, in Naturam ingere, & veritati omnino consentaneum esse, quod Terrenus Globus in mediâ Mundi Machinâ immotus consistat.

6. Idem confirmant cuncta perpendiculariter è sublimi deorsum in Terram cadentia, qualia sunt omnia Corpora gravia, quæ per lineam rectam ex alto liberè in terram descendunt, sicuti exempla plurima evidenter admodum hoc idem docent, & satis apertè ac dilucidè demonstrant. Lapis è summâ Turri demissus casu suo perpendiculari cujusdem radit, & ab eodem non remouetur, quod tamen non fieret, si diurno motu Terra volveretur, & conversione illà secum abriperet Turrim, quæ tempore eo, quod lapis è summâ Turris dejectus consumit, vertigine Telluris adeò celerè abreperet multos cubitos in Orientem properaret, ac lapidem in terram cadentem cubitorum totidem intervallo post se relinqueret. Sic

Globus plumbeus è Mali summitate demissus, si navis immota consisteret, ad mali pedem decideret; Nave autem procedente, aut à ventis propulsa, si idem globus ex eodem mali apice demissus fuerit, puncto incidentiæ à mali pede tanti spatii intervallo remotus erit, quantum temporis progressu suo navis emensa fuerit, interea dum descensus globum occupatum tenuit. Causa non est alia, nisi quod globi suæ naturali libertati relictis motus naturalis per lineam rectam versus Terræ centrum contendit. Luculentius idem ob oculos ponunt res longissimè in altum projectæ, ut ex machinâ aliquâ bellicâ majore ad perpendicularum super horizontem erectâ emissis, qui violento suo ascensu, & naturali descensu aut reditu tantum terit temporis, ut in parallelo nostro, dum interea simul nobiscum machina promoveretur, non propè machinam, ut alias fieri solet, in terram reversurus, sed tantò versus Occidentem ab eâ intervallo eandem reperiturus esset, quantò interim spatio se terra procurrens subduxisset.

7. Evidentissimum *diurnus* Terreni Orbis testimonium & argumentum exhibent duo Globi ex duabus ejusmodi machinis bellicis majoribus sub eadem elevatione, eademque pulveris tormentarii quantitate, alter versus Orientem alter versus occasum emissi, quorum spatia, quæ in jaculatione illâ conficerent, longè diversa essent, si Terram Motu illo diurno circummagi concederetur. Et enim intervalli longitudine Occidentalis ejaculatio Orientalem plurimum esset excessura, cum hæc multò brevior, & illa longè prolixior lineam conficeret. In ejaculatione Orientali, machina cum Tellure procurrente prosecta globum ex se emissum subsequeretur, & celerimè promota versus eandem partem tam veloci cursu properaret, ut globus haud procul ab eâ in Terram caderet. E contrario in ejaculatione Occidentali Machina illa, quæ globum suum versus occasum ejaculata est, cum alterâ longum spatium procurrendo in Orientem conficeret, antequam in Terram procidens currendi finem faceret. Hinc intervallum inter utrumque globum, & utramque machinam, utraq; ejaculatione descriptum, alterum altero appariturum esset tantò longius, quantus fuisset cursus & motus Terræ machinas versus unum Globum in Oriente provehens, & ab altero in Occasum projecto aufugientis. Verum enimverò Experientia ipsa contrarium loquitur, & utramque ejaculationem aequali intervallo utrumque globum projicere docens, Terreni Globi immobilitatem firmiter astruit.

8. Si Terrenæ Sphæræ motus concedatur, propriæ nostræ sensationes negandæ, & nos sensibus nostris carere dicendum erit. Nam Principium illud rotationis nostræ cum Terrâ nobis vel est intrinsecum, vel extrinsecum, sive externum, & à raptu Terræ profectum. Si prius verum est, & principium illud nobis fuerit intrinsecum, motus localis à nobis ipsis profecti sensu carebimus, nec unquam animadvertemus propensionem, quam nobis ipsis annexam scimus. Sin posterius verum esse concedamus, profecto confutandum erit, quod tactus noster objecti proprii sibi conjuncti nullum sensum habeat, nec ullam ejus in sensorio impressionem, cum raptum nullum sentiamus. Sed utrumque absurdum Terram in Mediâ Mundi Machinâ stabilem nos statuere jubet.

9. Dum Motus Terræ statuitur, diversis naturis per errorem diversæ operationes tribuuntur, quia Aqua & Aër, diversæ admodum à Terrâ naturæ, & res omnes in ipsis inventæ ejusdem cum Terra motus participes esse deberent, utpote Globo terrestris semper adherentes. Sic nubes modò huc modo illuc agitata, & variis ac contrariis motibus impulsæ Motum Terræ sine ulla intermissione sequerentur, quod communi Experientia reclamant, & Terram immobilem esse probat.

10. Quia in Sphærico Corpore, aut Globo aliquo partes exteriores majore & promptiore ad motum aptitudinem, quam illas, quæ centro propiores sunt, præditas Experientia ostendit, Diurnum Machinæ Mundanæ motum à circumferentiâ potius, quam à Centro originem suam ducere veritati magis consentaneum est. Nam 1. quantò major est rotæ circumferentia, tantò facilius movetur, à motu quem agens extrinsecum applicat. 2. Quò major & crassior rotæ alicujus axis, eò difficilius rota ipsa movetur, ac viceversa, quantò tenuior & subtilior fuerit, tantò leviore, & faciliore motum rota admittit. 3. Motus à principio, seu ab interiori, quia à Centro incipit rotam circumagere, multò majorem vim, & fortio-

tiorem impulsione requirit, quam motus in fine, sive ab exteriori, qui sit à superficie vel circumferentiâ. Rectè igitur, Terram totius Universi Centrum immobile esse concluditur.

Ex Astro-
nomicis
gignitur.

III. Astronomia tandem haud paucis Argumentis *diurnus* & immobilitatem Telluris in Universæ Machinæ Creatæ medio sive centro astruit. Si enim Terrestris Orbi motus adscriberetur, multa absurda in Astronomicis consequutura, & totius Artis fundamenta collapsura essent.

1. Poli altitudo in eodem loco non constabit; Eadem stellæ verticales non erunt, nec eandem magnitudinem habebunt; Nulla dierum, & noctium atque tempestatum variatio & vicissitudo eveniet, neque ullus motus Fixarum in consequentia observabitur, si motus secundum Eclipticam fiat.

2. A Horizonte & ceteris Circulis Majoribus omnibus Cælum semper in duas partes æquales, seu in duo Hæmisphæria æqualia distinguitur & dividitur, quorum semper unum in aspectum cadit, & alterum ex intuitu subducitur, quod nequitiam fieri posset, si Terra Motu Creatæ medio locum non obtineret, sed extrâ eam mobilis alicubi collocaretur. Nam si uni vel alteri Cælestis Regionis parti propius admotus esset Terrenus Globus, necessariò sequeretur, ut in unâ ejus parte constituti homines majorem cæli partem, & plura quam sex Zodiaci signa, & pauciora quam sex signa conspicerent, quod absurdum & falsum experientia testimonio convincitur.

3. Sol Apogæus, & Perigæus, ac similia multa dici non possent, si Terrestris Globus extra Centrum Universi mobilis statueretur.

4. Sic etiam iidem Planetarum aspectus, & eorundem latitudines non forent; neque Lunæ Phases, atque ipsius, Solisque Eclipses perinde apparerent.

5. Ridiculum esset, Terram Elementorum sæcem Cælestibus Corporibus annuere, & in Planetarum ordinem referre.

6. Inconcinnum quoque tam immensam constituere stellarum Fixarum ab Universi Creati medio distantiam, ut Magnus ille Orbis, in quo Terrestris Globus & Luna curriculum suum peragere dicuntur, cum distantia illâ collatus instar puncti alicujus habendus sit.

Cur autem Terrestris Sphæra omnis motus expers in totius Universi Creati medietate tanquam Centrum hæreat, diversæ sunt diversorum sententiarum.

Thales Milesius Terram aquæ decidat, sustentari adseruit.

Xenophan Colophonius Terræ quod ab altera parte ea sit infini-

Anaximenes, Anaxagoras, Cæra admodum latâ & amplâ præmere, eaque occasione ab hoc bantur.

Empedocles per summum Cœ-ram in medio teneri arbitratum continentis, quod si vehementer occupabit medium vasis fundum jamli foramen in fundo exitum.

Anaximander Milesius Terram nâ idèò immobilem consistere, nibus Moïs Universæ extremi mota ad omnes Mundi oras æquatur in unam potius quam alteras trarias partes abeat.

Aristoteles, Clavius, Conimbricæ nativam gravitatem Terræ *diurnus* judicem causam esse statuunt. Cætera idèò immobilis in mundo pediet collectionem necessaria tibus, quarum Terra mater est foveret, sed cunctas partes suas.

Cur autem *Copernicus* illam

diurnus Hypothesin in Astrono-lixè rationem reddit *Præfat. ad Romanum*. De hac autem *Quæstiones lib. 2. de Cælo, cap. 13. de rrat. 3. Plutarchus lib. 3. de placit. Cic. lib. 4. Acad. quæst. Robertus Hist. lib. 4. Macrocosmi lib. 5. cap. 1. in lib. 2. de Cælo, cap. 14. quæst. 5. Copernicus lib. 1. Revolut. cap. 5. de System. Mundi, Dialogo 2. pag. Cælestibus, & primo motu, part. 10. de S. Bosco cap. 1. pag. 212. sec. gog. Cosmograph. lib. 3. cap. 4. Astronom. lib. 1. part. 3. propof. Sphæra Mundi pag. 99. seg. Nicol. lib. 1. cap. 15. pag. 95. seg. D. 1. a Professor in Integro Philosophia Cæ. c. 3. seg. 2. 8. 4. 5. 6. in libris Aristot.*

